

CERHA HEMPEL

CONSTRUCTION PAPERS

Többllet- és pótmunkával kapcsolatos cikksorozat/ 2

**– a Ptk. és a 191/2009-es kivitelezési kormányrendelet
2020. január 1-jéig hatályos rendelkezései közötti eltérések –**

A pótmunka és a többletmunka elhatárolása a gyakorlatban számos problémát és bonyodalmat vetett fel, ami mégannyi jogvitát idézett és idéz elő mind a mai napig. E két fogalom megkülönböztetéséhez első cikkünkben adtunk olyan szempontokat, amik a tömegével és mindig más és másképp felmerülő kérdések megválaszolásához is segítséget nyújthatnak a vállalkozási szerződést kötő felek számára. Jelen cikkünkben azzal a 2020. január 1-jéig fennálló – a Ptk. és az addig hatályos Kivitelezési Kormányrendelet rendelkezéseinek egymásnak való ellentmondásaiból eredő – jogbizonytalansággal foglalkozunk, ami tovább nehezítette a szerződéses felek helyzetét. Ez a problémakör azért bír továbbra is megkerülhetetlen jelentőséggel, mert a 2019. december 31-én és az előtt kötött kivitelezési szerződésekre még mindig ezt az ellentmondó szabályozást kell alkalmazni.

Ez az elemzés egy 3 cikkből álló cikksorozat része, amelyben a többlet- és pótmunkával kapcsolatos jogértelmezési kérdéseket elemezzük. Első cikkünkben bemutattuk, hogyan lehet megkülönböztetni egymástól a pótmunkát a többletmunkától. Második cikkünkben ismertetjük a Ptk. és az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) számú kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos rendelkezései közötti különbségeket. Végül, harmadik cikkünkben ismertetjük a felmerülő kockázatok lehetséges kezelési módjait. Jelen cikksorozat alapjául szolgáló részletes tanulmányunk a Wolters Kluwer kiadó által kiadott Polgári Jog folyóirat 2019/9-10. számában jelent meg, amit ajánlunk azon olvasóink figyelmébe, akik mélyebben el kívánnak merülni a témában.

1. A Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos változatával kapcsolatos problémák

- [1] A pótmunkával és többletmunkával kapcsolatos jogbizonytalanságok nagy része abból fakad, hogy a Ptk. és a Kivitelezési Kormányrendelet fogalmai eltértek egymástól. A gyakorlatban nem volt egyértelmű, hogy a Kivitelezési Kormányrendelet felülírhatja-e a Ptk. szabályát és a felek eltérhetnek-e a Kivitelezési Kormányrendelet szerinti fogalom meghatározásaitól. A szakértők között pedig elterjedt az a vitatható értelmezés, hogy csak a Kivitelezési Kormányrendelet alapján többlet-, illetve pótmunkának minősülő munkák számolhatóak el.
- [2] A Ptk. rendszerében – ahogy azt cikksorozatunk első részében bemutattuk – beszélhetünk pótmunkákról, amelyért külön vállalkozói díj jár, mivel azok az eredeti műszaki tartalom részét nem képező, utólag megrendelt munkákat jelentik, továbbá többletmunkáról, amelyekért nem jár külön vállalkozói díj és költségtérítés akkor sem, ha azokat a vállalkozó nem vette figyelembe a költségvetés elkészítésekor, mivel azok ettől függetlenül is a műszaki tartalom részét jelentik. Ugyanakkor a vállalkozó még átalánydíjazás esetén is jogosult a többletmunkával kapcsolatban felmerült olyan költségének a megtérítésére, amely a szerződés megkötésének időpontjában nem volt előrelátható (régii Ptk. hatálya alatt a bírósági gyakorlat ez utóbbiakat nevezte műszaki szükségességből felmerülő munkának).
- [3] Ezzel szemben a Kivitelezési Kormányrendelet 2. § f) pontja a következőképpen definiálta a pótmunkát: „a szerződés alapját képező dokumentációban nem szereplő, előre nem látható műszaki szükségességből külön megrendelt tétel.” Ahogy látható, a Kivitelezési Kormányrendelet a Ptk. pótmunka fogalmához képest további speciális elemet fűzött: a szerződéskötéskor előre nem látható műszaki szükségességet.
- [4] Emellett a Kivitelezési Kormányrendelet úgy rendelkezett a 3. § (9) bekezdésében, hogy „A kivitelező – az erre vonatkozó külön megállapodásban foglaltak szerint – a műszaki szükségesség, vagy a rendeltetészerű és biztonságos használat miatt szükséges pótmunkát köteles elvégezni.” Mindez azt jelenti, hogy a Kivitelezési Kormányrendelet a Ptk. által pótmunkának minősített munkák közül kizárólag azokat tekintette pótmunkának, amik műszaki szükségességből merültek fel.
- [5] A Kivitelezési Kormányrendelet 2. § e) pontja a többletmunka fogalmát is a Ptk.-tól eltérően, annál szűkebben határozta meg, miszerint „a többletmunka: a szerződéskötés alapját képező (ajánlatkérési vagy kivitelezési) dokumentációban kimutathatóan meglévő, a vállalkozó kivitelező által készített árazott tételes költségvetésben szereplő tétel, amelynek mennyisége előre nem látható műszaki szükségességből növekszik.”
- [6] A Kivitelezési Kormányrendelet 3. § (8) bekezdése pedig kimondta, hogy a többletmunka utólag csak akkor számolható el, ha a vállalkozó kivitelező által készített árazott tételes költségvetési kiírásban a tétel szerepelt, de a mennyiség változott.”

[7] **A Kivitelezési Kormányrendelet pót- és többletmunka fogalmai és az azokkal kapcsolatos rendelkezések sok bizonytalanságot okoztak a jogalkalmazásban, amik az alábbiak szerint foglalhatóak össze:**

☒ **A Ptk-ával szemben a Kivitelezési Kormányrendelet nem tett különbséget az átalánydíjas és tételes költségvetés között,** ami megtévesztheti a jogalkalmazókat a többletmunka elszámolhatóságával kapcsolatban.

☒ **A Ptk. szerint minden utólag megrendelt munka pótmunka, a Kivitelezési Kormányrendelet szerint azonban csak a műszaki szükségességéből felmerülő munka lehetett pótmunka.** Ezzel a Kivitelezési Kormányrendelet lényegében a leggyakoribb (Ptk. szerinti) pótmunka okot zárta ki a hatálya alól. A pótmunkák döntő többségét ugyanis nem műszaki szükségességéből, hanem utólag felmerült igényből kifolyólag rendelik meg. Ez azt a kockázatot idézheti elő, hogy a vállalkozó csak a műszaki szükségességéből felmerülő pótmunkákat számolhatja el.

☒ **A Kivitelezési Kormányrendelet a többletmunkák fogalmát és elszámolhatóságát a költségvetésben rögzített mennyiség növekedésre szűkíti.** Ennek a rendelkezésnek az a kockázata, hogy a vállalkozó a Kivitelezési Kormányrendelet szerint új munkatételt nem, csak mennyiség növekedést tud többletmunkaként elszámolni.

☒ **A Kivitelezési Kormányrendelet lényegében összemosta a Ptk-ában szilárd dogmatikai alapon, egyértelműen elválasztott pót- és többletmunkákat, valamint a műszaki szükségességéből felmerülő munkákat.** Ebből többek között az a veszély származhat, hogy a vállalkozó – a Ptk. rendelkezése ellenére – nem számolhatta el a vállalkozó többletmunkával kapcsolatban felmerült olyan költségét, amely a szerződés megkötésének időpontjában nem volt előrelátható.

2. A Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos változatával kapcsolatos problémák lehetséges feloldásai

[8] Azzal kapcsolatban, hogy a Ptk. és a Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos szövege közötti ellentmondásokat hogyan kell feloldani, melyik jogszabályi rendelkezéseknek kell érvényre jutniuk, nem fejlődött ki minden kétséget kizáróan egyértelmű joggyakorlat és jogirodalmilag egységes álláspont sem. Mindezek ellenére jelen pontban megkíséreljük bemutatni azokat a szempontokat és értelmezési módokat, amik dogmatikailag meggyőzőbbnek tűnnek, így a bíróság előtt is nagyobb eséllyel állhatnak meg.

[9] A Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos pótmunka fogalma az értelmező rendelkezések között található, amely a fogalommagyarázatokat mint „e rendelet alkalmazásában” irányadó definíciókat vezeti be. A jogalkotó tehát az egyes fogalmaknak külön normativitást nem adott, azok a jogszabályi szöveg értelmezését, illetőleg az alkalmazási körének a meghatározását hivatottak meghatározni. Ebből álláspontunk szerint az következik, hogy a Kivitelezési Kormányrendelet pótmunka

fogalma, akár csak a jogszabály többi értelmező rendelkezésében található definíció, önmagában nem ró semmilyen kötelezettséget, illetőleg jogot a szerződéses felekre, hanem azt határozza meg, hogy a rendeletben található pótmunkával kapcsolatos rendelkezéseket mikor kell alkalmazni. Mindez értelmezésünk szerint azt jelenti, hogy a Kivitelezési Kormányrendelet pótmunkával kapcsolatos rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha adott esetben a fogalom-meghatározásnak megfelelő munka merült fel; ugyanakkor e rendelkezések nem eredményezhetik azt, hogy azok a munkák, amik a Ptk. értelmében pótmunkának minősülnek, ne legyenek pótmunkaként elszámolhatóak a Kivitelezési Kormányrendelet hatálya alá tartozó esetekben. Röviden: ami a Ptk. alapján pótmunkaként elszámolható, az a Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-je előtti rendelkezései szerint is elszámolható kell, hogy legyen.

[10] Véleményünk szerint a Ptk. és a Kivitelezési Kormányrendelet között 2020. január 1-jéig fennálló eltérések megfelelő szerződéses rendelkezésekkel kezelhetőek. Álláspontunk szerint, még ha a Kivitelezési Kormányrendeletben található fogalom normativitással is rendelkezne (amit a fentiekben kifejtett okokból kétlünk), azt abban az esetben is diszpozitívnak kellene tekinteni, így attól a felek mindenképpen eltérhetnek a vállalkozási szerződésben. Így amennyiben a felek saját pótmunka fogalmat alkottak, akkor azzal az ismertetett jogbizonytalanságot kikerülhették, illetőleg utólagos pótmunka fogalom meghatározással szerződésmódosítás formájában is megtehetik ezt.

[11] Végül szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy értelmezésünk szerint a Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jéig hatályos pótmunka fogalma semmiképp nem érintheti a vállalkozó szerződéses műszaki tartalom felül elvégzett munkákért való díjigényét. A szerződéses műszaki tartalom felül elvégzett munkáért nem (csak) a pótmunka fogalomból eredően, hanem önmagából adódóan külön vállalkozói díj illeti meg a vállalkozót. Az, hogy a szerződéses műszaki tartalomnak megfelelően az ellenérték is módosul, magának a szerződésmódosításnak, nem speciálisan a pótmegrendeléssel, azaz pótmunkával történő szerződésmódosításnak a jellegzetessége. Ha a felek közös megegyezéssel módosítják a szerződést, az ellenérték szintén automatikusan, kifejezett megállapodás hiányában is módosul. A pótmunka fogalom funkciója az, hogy a pótmegrendelés körében egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosítson a megrendelő számára. Ezért ha egy szerződéses vagy jogszabályi rendelkezés a Ptk. pótmunka fogalmát felülírja vagy kizárja, akkor a megrendelőnek a műszaki tartalom vonatkozásában fennálló egyoldalú szerződésmódosítási jogát írja felül vagy zárja ki, és nem a szerződéses műszaki tartalom felül elvégzett munkáért járó díjhoz való jogot. Ha a vállalkozó a megrendelő – akár ráutaló magatartással kifejezett akaratának megfelelően – a szerződéses tartalom felül munkát végez, azért külön díjazás illeti meg, akkor is, ha esetleg a pótmunkát a felek kizárták vagy eltérően szabályozták.

3. A Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-je után hatályos szabályozása

[12] A Kivitelezési Kormányrendelet 2020. január 1-jén hatályba lépő módosítása alapján immár a Ptk-ára utalással határozza meg a pótmunka és többletmunka fogalmát, így a korábbi szövegváltozat mellett felmerülő jogbizonytalanságokkal már nem kell számolnia azoknak, akik ez után kötötték meg kivitelezési szerződésüket.

***

Szerzők: dr. Fenyőházi András és dr. Rajkai Bence

CERHA HEMPEL

CONSTRUCTION PAPERS

Ha további szakmai anyagok is érdeklík az építési jog világból, látogassa meg honlapunkat, kattintson: [Construction Papers](#)

Copyright © 2020 CERHA HEMPEL Dezső és Társai Ügyvédi Iroda – all rights reserved.

Levelezési címünk:

CERHA HEMPEL Dezső és Társai Ügyvédi Iroda
Budapest 1011
Magyarország

E-mail:

andras.fenyohazi@cerhahempel.hu
bence.rajkai@cerhahempel.hu